

Ключові слова: квантитативно-системний підхід, кількісний метод, статистичний метод, системність мови, узуальна метафорика, тлумачний словник російської мови.

Xiao Wanning. Quantitative-systemic approach to studying of Russian usual metaphors.

The article deals with the basic principles of the quantitative-systemic approach to the study of linguistic phenomena and justifies the expediency of its application to the study of language usual metaphors, recorded in contemporary dictionaries of the Russian language. The totality of language usual metaphoric nominations is seen as a relatively separate formation – metaphorical system. Quantitative-systemic approach to the study of Russian usual metaphors involves the use of a quality, quantitative and statistical analysis that contribute to the objective research of the directions and patterns of metaphorization in the Russian language at the modern stage of its development. Described the technique of the study of metaphors of the Russian language.

Keywords: quantitative-systemic approach, quantitative method, statistical method, system of language, language usual metaphors, explanatory dictionary of the Russian language.

Г. М. Циганок

Сумський національний аграрний університет

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Українське термінознавство – важлива галузь лінгвістики, розвиток якої пов'язаний із загальним розвитком мовознавства і викладацької практики в Україні. В українському термінознавстві особливу увагу приділяють дослідженню лінгвістичної термінології як складної системи лексичних зв'язків. Основні етапи формування лінгвістичної термінології: початковий адаптаційно-поняттєвий етап, емпіричний етап становлення сучасної мовознавчої термінології, емпірико-теоретичний етап.

Ключові слова: термінознавство, лінгвістична термінологія, історичні етапи, підетапи, методологічні підходи.

У колі актуальних питань сучасного мовознавства перебувають аспекти дослідження терміносистем: вивчення принципів їх формування, динаміки розвитку, особливостей структурно-семантичного та функціонального вдосконалення, уточнення системних явищ у тій чи тій мікросистемі, співвідношення питомих та запозичених терміноелементів і термінолексем, удосконалення методологій стандартизації термінів тощо. Отже, сучасне термінознавство розвивається на перетині лексикології, семасіології, ономасіології, історії мови, лексикографії, когнітології. У мовознавстві впродовж 70-90-х рр. ХХ ст. сформовані теоретичні засади обґрунтування процесів транстермінологізації (термінологізації й детермінологізації), спеціалізації семантики загальноновживаних лексичних одиниць, кореляції процесів повсякденно-побутового та науково-теоретичного мовомислення саме в галузі термінотворення [10].

Допоки системний підхід до вивчення мікросистем термінів, співвідносних з певними професійними сферами, сферами спеціального знання переважає. Від початку 90-х рр. ХХ ст. актуалізується увага до сакральної (І. І. Огієнко, М. П. Возняк, М. Юрковський, М. В. Скаб, Н. В. Пуряєва, О. Я. Мирончук та ін.), суспільно-політичної (Т. І. Панько), друкарської (І. І. Огієнко, Е. І. Огар), військової (І. П. Крип'якевич, Н. М. Поліщук, Л. В. Туровська, Н. О. Яценко), морської (О. Горбач, В. М. Юрківський), мінералогічної та геологічної (І. Г. Верхратський, М. П. Годована), музичної (З. В. Булик, Л. Д. Джапарідзе, С. І. Завражнова, Ю. А. Завгороднєв, С. І. Лубенська та ін.) термінології. На сьогодні цей перелік значно розширився, оскільки увагу термінологів привертала ботанічна (Л. О. Симоненко), науково-технічна, хімічна, гідромеліоративна, нафтогазової промисловості (Г. В. Наконечна, Л. Д. Малевич, С. І. Дорошенко), риторична (З. Й. Куньч), медична (Я. Ю. Вакалюк, Р. І. Стецюк, Н. В. Місник та ін.) термінологія, термінологія музикознавства (В. Л. Іващенко), журналістики (М. О. Гонтар), психології (Л. М. Веклинець), авіації (Л. А. Халіновська) тощо.

Українське термінознавство – важлива галузь лінгвістики, розвиток якої пов'язаний із загальним розвитком мовознавства і викладацької практики в Україні. Увага до систем термінів та їхніх окремих складників почала формуватися наприкінці ХІХ ст. і стабілізувалася у 20-30-ті рр. ХХ ст. Саме з цього часу можна говорити про термінознавство як напрямок лінгвістики і про усталення основного складу лінгвістичної термінології.

В українському термінознавстві особливу увагу приділяють дослідженню лінгвістичної термінології як складної системи лексичних зв'язків, яка “вироблялася поступово з пізнанням фонетичної й граматичної структури мови” [10, с. 49]. Основними джерелами дослідження лінгвістичної термінології є граматики як джерела історії літературної мови (Лаврентія Зизанія, М. Смотрицького, Й. Лозинського, Й. Левицького, Я. Головацького, П. Дячана, О. Партицького, С. Смаль-Стоцького, Ф. Гартнера, П. Куліша, П. Залозного, О. О. Потебні, А. Ю. Кримського, Є. К. Тимченка, О. Н. Синявського, О. Курило, Л. Булаховського, В. Сімовича), наукові праці як давніх часів (М. Левченко, П. Житецький, І. Огієнко, О. Горбач, М. Возняк, В. Чапленко), так і сучасні підручники, посібники, монографічні праці, зокрема, М. А. Жовтобрюха, В. М. Русанівського, В. В. Німчука, І. К. Кучеренка, І. Р. Вихованця, К. Г. Городенської, А. П. Загнітка, В. М. Ожогана, А. П. Грищенка, М. Я. Плющ, Н. М. Костусяк, С. О. Соколової, А. В. Висоцького та ін.

У працях з історії мови найбільша увага завжди була прикута насамперед до процесів формування, становлення і розвитку граматичної термінології (Т. В. Баймут, Н. А. Москаленко [7], В. В. Німчук,

О. В. Медведь, Г. П. Мацюк), термінології словотвіру (М. Я. Плющ [11], І. І. Ковалик, Н. Ф. Клименко), морфології (І. А. Ярошевич), а ширше – мовознавчої (В. В. Німчук [8], Є. С. Регушевський, В. В. Захарчин, І. А. Казимиrowa).

Основні етапи формування лінгвістичної термінології співвідносять з такими періодами розвитку науки про мову, лінгводидактики й усталення фахового словника:

I. Початковий адаптаційно-поняттєвий етап: кінець XIV – початок XVII ст. Вийшли друком граматики у Вільно, Львові, а також граматика Лаврентія Зизанія, М. Смотрицького, І. Ужевича, які заклали диференціацію частин мови. Призначені для навчальних цілей джерела сприяли формуванню засад розвитку граматичної думки в Україні [8, с. 4–5, 199]. Автори граматик сприяли трансформуванню знань античних граматистів церковнослов'янською мовою, запропонувавши чимало скалькованих і нових оригінальних термінів у галузі морфології, утверджуючи власне розуміння основних категорій граматики [8, с. 15, 58, 144–145].

II. Емпіричний етап становлення сучасної мовознавчої термінології: XIX ст. Вийшли друком граматики: у Східній Україні – О. П. Павловського, яка відіграла важливу роль у кодифікації фонетичних і граматичних норм нової української літературної мови [1, с. 113], І. Вагилевича, Т. Глинського; у Західній Україні – Й. Лозинського, Й. Левицького, Я. Головацького, М. Лучкая, М. Осадці, П. Дячана, Г. Шашкевича, О. Партицького, О. Огоновського, С. Смаль-Стоцького і Ф. Гартнера, В. Коцовського та І. Огоновського. Позитивним щодо термінології цих граматик є прагнення до структурної систематизації термінів, відході від традиційної старослов'янської термінології, орієнтація на запозичування термінології з інших мов [3, с. 257], формування національної самосвідомості, популяризації української культури у Західній Європі й пошук термінів, адекватних системі національної мови, придатних для полегшення навчального процесу, оригінальних, а не утрадиційнених церковнослов'янських [4, с. 185].

III. Емпірико-теоретичний етап пов'язаний з урегулюванням, розвитком і кодифікацією лінгвістичної термінології: XX – початок XXI ст.

Цей відтинок в історії лінгвістичної термінології має кілька підетапів:

1) початок – 20-ті рр. XX ст. (чинність традиції національного термінотворення і посилення пуристичних тенденцій на тлі активізації термінологічної діяльності науковців, яка була пов'язана зі змінами у суспільно-політичному житті й утвердженням нових принципів у сфері освіти й культури; цьому сприяло створення НТШ, організація наукового видання “Записки Наукового товариства імені Шевченка”, на сторінках якого І. Я. Франко, І. Г. Верхратський, М. П. Возняк, Є. К. Тимченко, І. І. Огієнко,

С. Й. Смаль-Стоцький та ін. порушували теоретичні і практичні питання граматичної будови мови і відповідного термінотворення; крім того, нетривалий час вільного функціонування української мови позначався на розвиткові словника, на освітньому зростанні соціуму і виробленні потреб в адекватних поняттях для організації навчання);

2) 30-ті – початок 50-х рр. ХХ ст. (посилення цілеспрямованого впливу російської мови на українську у плані врегулювання процесів терміновживання і термінотворення, зміни у принципах кодифікації понять; чинність і проукраїнської тенденції на західноукраїнських землях щодо орієнтації на вироблення термінології на національній основі; вияв науково-теоретичних обмінів між українськими та зарубіжними мовознавцями, що не могло не впливати на запровадження й утвердження нових термінів; підготовка академічних праць за редакцією Л. А. Булаховського);

3) кінець 50-х – початок 60-х рр. ХХ ст. (відновлення термінологічної діяльності в наукових осередках під впливом рішень IV Міжнародного з'їзду славістів (1958 р.), створення Міжнародної комісії з лінгвістичної термінології; розширення напрямків розвитку мовознавства, розгортання наукових дискусій; увага до систематизації та кодифікації лінгвістичної термінології виявилася у створенні “Словника лінгвістичних термінів” Є. В. Кротевича та Н. С. Родзевич (1957 р.); лінгвістична термінологія стає об'єктом наукового опрацювання – монографічного [7]; створюються кодифікаційні праці для вищої школи);

4) 60–70-ті рр. ХХ ст. (розбудова теоретичних засад української лінгвістики із залученням досягнень зарубіжного мовознавства; виокремлення словотвору як окремої мовознавчої дисципліни; створення академічного курсу “Сучасна українська мова” за ред. І. К. Білодіда, що охопив усі рівні мовної системи; підготовка і видання системних описів різних частиномовних класів слів (А. С. Колодяжний, І. К. Чапля, В. М. Русанівський, І. Г. Матвіяс, А. П. Грищенко та ін.); становлення напрямку структурно-математичного вивчення мови; відновлення науково-теоретичного академічного видання “Мовознавство”);

5) 80-ті рр. ХХ ст. (суттєве розширення поняттєвого апарату лінгвістики у зв'язку з розвитком нових напрямків і використанням термінів суміжних наук, що сприяло розширенню термінів-інтернаціоналізмів; вихід у світ словника “Слов'янська лінгвістична термінологія”; виходять друком напрацювання українських термінологів; вплив здобутків російської академічної граматики на українську; поглиблено опрацьовують частиномовні класи слів (Л. І. Мацько, І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, Г. П. Арполенко, Г. Х. Щербатюк, Г. М. Гнатюк); укладання нового “Словника лінгвістичних термінів” Д. І. Ганича та І. С. Олійника (1985 р.));

б) 90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст. (національне відродження в усіх сферах життя, поживалення дискусій про формування термінів на національній основі; подальший розвиток лінгвістики в інтеграції з іншими галузями гуманітарної сфери та інформаційних технологій; підготовка і видання нових термінологічних словників – перекладних і галузевих; створення на нових теоретичних засадах національної граматичної школи підручників для вищих навчальних закладів (О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський, М. Я. Плющ, А. П. Грищенко, О. Д. Пономарів, І. П. Ющук та ін.); організація досліджень з проблем формування, становлення та розвитку української термінології в різних сферах професійної діяльності соціуму (відділ термінології на чолі з Л. О. Симоненко); продовження напрямку “історичне термінознавство” (Т. І. Панько, Г. П. Мацюк [10; 4]); організація термінологічних конференцій і видання збірника “Українська термінологія і сучасність”; видання енциклопедії “Українська мова” та словників лінгвістичних термінів; розширення лінгвістичних теорій та їхнє монографічне висвітлення (І. Р. Вихованець, А. П. Загнітко, А. В. Висоцький)).

Усі з визначених етапів характеризуються певними методологічними підходами до дослідження лінгвістичної термінології.

I-й етап пов’язаний з переважанням лінгводидактичних прийомів репрезентації лінгвістичної термінології, тобто використанням поняттєвого апарату вчення про мову як інструментарію опису граматичної системи, висвітлення помічених і виокремлених авторами граматик національних особливостей мов. Спорадично, як засвідчують насамперед праці В. В. Німчука з історичної лексикології, лексикографії та історії мовознавства, використовувався метод лексикографічної фіксації терміноелементів лінгвістики без спеціальної на те настанови. На I-му етапі автори наукових праць спиралися на класичне вчення про частини мови, застосовували прийоми класифікації та опису мовних явищ, які з часом і з розвитком граматичного знання та його аналізу, з глибшим усвідомленням природи описуваних явищ ускладнювалися й набували дедалі більше національних рис [2].

На II-му етапі розвитку мовознавчого вчення кодифікаційними джерелами залишилися ті самі граматика, наукові трактати про мову та мовні явища.

Лише III-й ознаменований спеціальною увагою до термінологічних одиниць лінгвістики, оскільки набували поширення дискусії в практичному спрямуванні урегулювання поняттєвого апарату науки, що мав розвиватися на національно-мовній основі. Труднощі цього процесу свого часу І. І. Огієнко пояснював абстрактністю вчення про мову та її систему: “Коли терміни лікарські або ботанічні, ми сливе ще цілком маємо в народі, – їх

треба нам пильніше пошукати, – то граматичної термінології, через абстрактність самої науки, у народі не маємо. <...> Виходить, що автор граматики повинен сам витворити граматичні терміни” [9, с. 98]. З початку ХХ ст. маємо справу з фактами накопичення одиниць лінгвістичного терміноапарату у граматиках, статтях, наукових виданнях НТШ та УНТ.

Саме III-й період ознаменований тим, що вчені-термінологи вже на початку 20-х рр. ХХ ст. приділяють увагу важливим теоретичним питанням: 1) взаємодії між національною мовою і спеціальною (науковою), обговорюють можливість керування процесом вироблення і запровадження таких термінологічних найменувань, щоб вони не мали суттєвого розриву з їхнім сприйняттям широким загалом (не тільки в Галичині й Буковині, але й у Східній Україні), між абстрактними поняттями і загальноживаними словами (теорія так званих “кованих слів”); 2) кореляції іншомовної термінології з потребами освіти та етичними взаєминами з читачами, колегами; 3) розробці теорії терміна, закріпленню традиції в орієнтації на співмірне вживання власних і запозичених термінів, які “з незначними змінами стали надбанням української граматичної науки”; 4) виробленню оцінок щодо засилля російських і церковнослов'янських аналогів у мовознавчій термінології; 5) виробленню критеріїв термінотворення: кожен термін повинен бути виробленим із кореня, наявного в живій українській мові; своєю будовою термін має відповідати законам фонетики і морфології української мови; кожен термін має позначати одне розуміння поняття і не викликати інших, зайвих асоціацій; 6) поданню пропозицій до правопису термінів; 7) створенню інструкцій з укладання термінологічних словників; 8) створенню невеликих за обсягом словників граматичної термінології (І. І. Огієнка, Г. К. Голоскевича).

Новітні суспільно-політичні та економічні умови перших десятиліть ХХ ст. створили передумови розвитку наукової мови, поширення її терміноапарату насамперед у зв'язку з розвитком освітнього процесу, систематизоване закріплення у професійній сфері викладачів-філологів, у навчально-дидактичній літературі.

Отже, дослідження української лінгвістичної термінології до нинішнього часу відбувалися непослідовно. За великий проміжок історії XIV – початок ХХІ ст. маємо три узагальнювальні праці з історії граматичної термінології, огляд історії лінгвістичної термінології у підручнику “Українське термінознавство”. Утім, саме у ХХ ст. лексикологи, лексикографи, термінологи заклали основи методології термінознавства, які актуальні і нині.

Л і т е р а т у р а :

1. *Жовтобрюх М. А.* Нарис історії українського радянського мовознавства (1918–1941) / М. А. Жовтобрюх. – К. : Наукова думка, 1991. – 257 с.
2. *Жовтобрюх М. А.* Частини мови в “Граматиці слов’янській” І. Ужевича / М. А. Жовтобрюх // Східнослов’янські граматики XVI–XVII ст. : матеріали симпозиуму. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 51–58.
3. *Лесюк М.* Становлення лінгвістичної термінології в Галичині / М. Лесюк // Українська термінологія і сучасність : зб. наук. праць. – Вип. VII. – К. : КНЕУ, 2007. – С. 257–262.
4. *Мацюк Г.* Прескриптивне мовознавство в Галичині (перша половина XIX ст.) / Г. Мацюк. – Львів : Вид. центр ЛНУ, 2001. – 373 с.
5. *Медведь О.* “Історичний словник граматичної термінології” І. Огієнка як одна з перших спроб підсумувати розвиток української мовознавчої термінології / О. Медведь // Українська термінологія і сучасність : зб. наук. праць. – К., 1997. – С. 205–208.
6. *Медведь О. В.* Українська граматична терміносистема (історія та сучасний стан) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / О. В. Медведь. – Х., 2001. – 17 с.
7. *Москаленко Н. А.* Нарис історії української граматичної термінології / Н. А. Москаленко. – К. : Рад. школа, 1959. – 224 с.
8. *Німчук В. В.* Мовознавство на Україні в XVI–XVII ст. / В. В. Німчук. – К. : Наукова думка, 1985. – 222 с.
9. *Огієнко І.* Історичний словник української граматичної термінології / І. Огієнко // Записки Українського наукового товариства у Києві. – Кн. I. – К., 1908. – С. 94–129.
10. *Панько Т. І.* Українське термінознавство : підруч. / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
11. *Плющ М. Я.* Способы словообразования в современном украинском языке : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 “Языки народов СССР” / М. Я. Плющ. – К., 1957. – 19 с.

R e f e r e n c e s :

1. *Zhovtobryukh M. A.* Narys istoriyi ukrayinskogo radyanskogo movoznavstva (1918–1941) [Essay on the history of Ukrainian Soviet linguistics (1918–1941)] / M. A. Zhovtobryukh. – K. : Naukova dumka, 1991. – 257 s.
2. *Zhovtobryukh M. A.* Chastyny movy v “Gramatytsi slovyanskiy” I. Uzhevycha [Parts of the language in Slavic Grammar I. Uzhevich] / M. A. Zhovtobryukh // Skhidnoslovyanski gramatyky XVI–XVII st. : materialy sympoziumu. – K. : Naukova dumka, 1982. – S. 51–58.
3. *Lesyuk M.* Stanovlennya lingvistychnoyi terminologiyi v Galychyni [The Formation of Linguistic Terminology in Galicia] / M. Lesyuk // Ukrayinska terminologiya i suchasnist : zb. nauk. prats. – Vyp. VII. – K. : KNEU, 2007. – S. 257–262.

4. *Matsyuk G.* Preskryptyvne movoznavstvo v Galychyni (persha polovyna XIX st.) [Prescriptive linguistics in Galicia (first half of the nineteenth century)] / G. Matsyuk. – Lviv : Vyd. tsentr LNU, 2001. – 373 s.
5. *Medved O.* “Istorychniy slovnyk gramatychnoyi terminologiyi” I. Ogiyenka yak odna z pershykh sprob pidsumuvaty rozvytok ukrayinskoyi movoznavchoyi terminologiyi [“Historical Dictionary of Grammatical Terminology” I. Ohienko as one of the first attempts to sum up the development of Ukrainian linguistic terminology] / O. Medved // *Ukrayinska terminologiya i suchasnist : zb. nauk. prats.* – K., 1997. – S. 205–208.
6. *Medved O. V.* Ukrayinska gramatychna terminosystema (istoriya ta suchasniy stan) [Ukrainian grammatical terminology system (history and current state)] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 “Ukrayinska mova” / O. V. Medved. – X., 2001. – 17 s.
7. *Moskalenko N. A.* Narys istoriyi ukrayinskoyi gramatychnoyi terminologiyi [Essay on the History of Ukrainian Grammatical Terminology] / N. A. Moskalenko. – K. : Rad. shkola, 1959. – 224 s.
8. *Nimchuk V. V.* Movoznavstvo na Ukrayini v XVI–XVII st. [Linguistics in Ukraine in the XVI–XVII centuries] / V. V. Nimchuk. – K. : Naukova dumka, 1985. – 222 s.
9. *Ogiyenko I.* Istorychniy slovnyk ukrayinskoyi gramatychnoyi terminologiyi [Historical Dictionary of Ukrainian Grammatical Terminology] / I. Ogiyenko // *Zapysky Ukrayinskogo naukovoogo tovarystva u Kyevi.* – Kn. I – K., 1908. – S. 94–129.
10. *Panko T. I.* Ukrayinske terminoznavstvo [Ukrainian Terminology] : pidruch. / T. I. Panko, I. M. Kochan, G. P. Macyuk. – Lviv : Svit, 1994. – 216 s.
11. *Plyushch M. Ya.* Sposoby slovoobrazovaniya v sovremennom ukrainskom yazyke [Ways of word formation in modern Ukrainian language] : avtoref. dys. na soiskaniye uch. stepeni kand. filol. nauk : spets. 10.02.02 “Yazyki narodov SSSR” / M. Ya. Plyushch. – K., 1957. – 19 s.

Цыганок А. Н. Этапы формирования украинской лингвистической терминологии XX – начала XXI столетий.

Украинское терминоведение – важная отрасль лингвистики, развитие которой связано с общим развитием языкознания и преподавательской практики в Украине. В украинском терминоведении особое внимание уделяется исследованию лингвистической терминологии как сложной системы лексических связей. Основные этапы формирования лингвистической терминологии: начальный адаптационно-понятийный этап, эмпирический этап становления современной языковедческой терминологии, эмпирико-теоретический этап.

Ключевые слова: терминоведение, лингвистическая терминология, исторические этапы, подэтапы, методологические подходы.

Tsyganok G. M. Stages of formation of the Ukrainian linguistic terminology XX – the beginning of the XXI century.

Ukrainian terminology is an important branch of linguistics, whose development is associated with the general development of linguistics and teaching practice in Ukraine. In Ukrainian terminology, special attention is paid to the study of linguistic terminology as a complex system of lexical relations. The main stages of the formation of linguistic terminology: the initial adaptive-conceptual stage, the empirical stage of the formation of modern linguistic terminology, the empirical and theoretical stage. XX – the beginning of the XXI century in the history of linguistic terminology has several sub-stages. Studies of Ukrainian linguistic terminology have been inconsistent until now. For a long period of history XIV - the beginning of

the XXI century we have three generalizations on the history of grammatical terminology, an overview of the history of linguistic terminology in the textbook "Ukrainian Terminology". However, it was in the twentieth century. lexicologists, lexicographers, terminologists laid the foundations for the methodology of terminology, which are also relevant today.

Keywords: *terminology, linguistic terminology, historical stages, sub-stages, methodological approaches.*

З. У. Шведава
Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт
імя Францыска Скарыны

ТОЙ І ГЭТЫ СВЕТ У ФРАЗЕАЛОГІІ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

У артыкуле на матэрыяле групы фразеалагізмаў беларускай літаратурнай мовы з кампанентам "свет", што выяўляюць апазіцыю паняццяў "гэты свет" і "той свет", альбо паняццяў "жыцце" і "смерць", вызначаюцца асноўныя вобразы, матывы і ўяўленні пра жыцце чалавека на гэтым свеце і пра смерць як працяг яго жыцця на тым свеце; устанаўліваюцца ўяўленні беларусаў і тая культурная інфармацыя, што імпліцытна ці экспліцытна адлюстравана, захавана ў аналізаваных фразеалагічных адзінках і даводзіцца да ўсведамлення іх карыстальнікаў.

Ключавыя словы: *фразеалагізм, семантыка, кампанент, свет, гэты свет, той свет, вобраз, матыв, ацэнка, культурная інфармацыя.*

Узмоцненая ўвага лінгвістаў у апошнія дзесяцігоддзі да фразеалагізмаў, якія з'яўляюцца прыналежнасцю і складнікам адзінак кожнай мовы, абумоўлена як агульным сучасным антрапацэнтрычным падыходам да вывучэння мовы і яе адзінак, так і адметнасцю гэтых адзінак, нават іх унікальнасцю: яны з'яўляюцца вынікам адлюстравання, фіксацыі і захавання ў часе і прасторы жыццёвага вопыту іх стваральнікаў і крыніцай атрымання ведаў культуры, пазнання свету, культурных каштоўнасцей мінулых пакаленняў, таго, чым яны кіраваліся і што пакінулі без змены формы і зместу наступным, новым, пакаленням для пазнання, засваення і тым самым яднання ў адно цэлае – народ з яго культурай, законамі і правіламі арганізацыі жыцця. Вывучэнне фразеалагізмаў мае выключнае значэнне менавіта з пункту гледжання сучаснікаў для выяўлення ў іх культурнай інфармацыі, экспліцытна ці імпліцытна захаванай, што дазваляе вызначыць агульныя і адметныя асаблівасці кожнага народа пры іх параўнанні і супастаўленні, што асабліва важна ў эпоху, з аднаго боку, актыўнай камунікацыі розных краін і народаў, з другога боку, для захавання і сістэматызацыі моўных асаблівасцей народаў з прычыны ўсеагульнай глабалізацыі і магчымасці знікнення пэўных моў і іх асаблівасцей. Вось чаму так важна рэканструяваць моўную карціну свету кожнага народа, пад якой разумеецца "сукупнасць ведаў пра свет, адлюстраваных у мове, бо мова